

© R. Somers en D. Tiberghien

Kwaliteit verzekert de toekomst van kleine melkboeren in Vietnam

Er is meer nodig dan het opdrijven van de melkproductie om het inkomen van melkboeren duurzaam te verhogen. Een project in Noord-Vietnam installeerde een gloednieuw melkcontrole- en betalingssysteem met als resultaat: een win-winsituatie voor melkboeren, melkcollectoren, verwerkende industrie én consumenten.

Vier jaar geleden zag de situatie van de zuivelsector in 5 provincies in Noord-Vietnam (Bac Ninh, Hanoi, Vinh Phuc, Hatay, Hanam, alle gelegen rondom Hanoi) er allerminst rooskleurig uit: de productie viel tegen, de melkwaliteit was ontgoochelend en de melkprijs was ondermaats. Het inkomen van de melkboeren was dan ook bedroevend laag. Het project, “Ontwikkeling en uitbreiding van de zuivelsector in de streek van Hanoi”, uitgevoerd door de BTC (Belgische Technische Coöperatie), koos voor een innovatieve aanpak: de uitbouw van een gloednieuw melkcontrole- en betalingssysteem. Hiervoor wordt er samengewerkt met de melkverwerkende industrie en werd er meetapparatuur geïnstalleerd in de melkcollectiepunten. Daarnaast krijgen boeren en technici professioneel advies hoe ze de kwaliteit van de melk kunnen verbeteren. De transparante melk-analyse verzekert dat die kwaliteit ook financieel beloond wordt. Het is vanzelfsprekend dat de verbeteringen op bedrijfsniveau ook een positieve invloed hebben op de productiviteit.

Het oude systeem

In Vietnam wordt melk opgehaald via melkcollectiepunten. De melk van de boeren wordt verzameld in een koelingstank in het

melkcollectiepunt, vooraleer het naar de verwerkende industrie wordt getransporteerd. Vervolgens wordt de kwaliteit van de melk op onregelmatige tijdstippen getest in de melkfabrieken. Als de melk niet voldoet aan de door de fabriek voorgeschreven kwaliteitsnormen, wordt de totaliteit van de melk beboet. Dit impliceert dat alle boeren worden afgestraft, ook al heeft het merendeel van die boeren een product van goede kwaliteit afgeleverd. De verantwoordelijkheid voor de melkwaliteit lag met andere woorden altijd bij de groep van boeren, en de betrokkenheid van de melkcollectoren werd nooit in vraag gesteld. Ze spelen nochtans een belangrijke rol in het bewaringsproces van de melk. Daarenboven kregen de melkcollectoren in het oude systeem te veel macht. De geldstroom verliep steeds van de melkfabrieken via de melkcollectoren naar de boeren. Bijgevolg konden de melkcollectoren naar eigen goeddunken beslissen welke boeren werden bestraft en welke niet, zonder zich daarbij te baseren op de kwaliteit van de melk op boerderijniveau, maar eerder op basis van vermoedens en persoonlijke vetes.

“Meten is weten”: het vernieuwde collectiesysteem

Om het tekort aan gegevens op te vangen op het niveau van de boerderij heeft het project in 10 melkcollectiepunten elektronische apparatuur geïnstalleerd om de melk te testen.

Deze machines zijn gebruiksvriendelijk, accuraat, snel, betrouwbaar en ze zijn ontworpen om te voldoen aan de noden van het terrein. Het vet- en drogestofgehalte, alsook de eventuele aanwezigheid van toegevoegd water in de melk, wordt voor iedere boer geanalyseerd. Door de apparatuur in de melkcollectiepunten te plaatsen wordt het controlesysteem tastbaar. Daarenboven zijn de resultaten van de analyses direct zichtbaar voor de boeren. Dit alles verhoogt de transparantie, de geloofwaardigheid en de eerlijkheid van het systeem. Naast deze basisanalyses worden er om de twee weken extra melkstalen genomen voor verdere analyses in een onafhankelijk labo.

Kwaliteit wordt beloofd!

Tevens werd het betalingssysteem geoptimaliseerd en in een nieuw kleedje gestoken. Het project werkt samen met de melkverwerkende industrie om de boeren te vergoeden op basis van de melkkwaliteit van elke individuele boer. Hierdoor krijgt elke boer de melkprijs waar hij recht op heeft. Het was een bewuste keuze van het project om de melkcollectoren binnen het systeem te houden, en ze een andere rol toe te vertrouwen. Ze worden nu niet meer betrokken bij de uitbetaling van de boeren en krijgen enkel een commissie. Hoewel dit hun machtspositie vermindert, zijn de melkcollectoren toch heel tevreden. Het nieuwe systeem vermijdt immers spanningen met de boeren. De betaling van de boeren gebeurt nu op individuele bankrekeningen. Dit heeft als bijkomend voordeel dat de drempel tot de bank wordt verlaagd en dat de bank inzicht krijgt in de kredietwaardigheid van de boer.

Individueel advies voor elke boer

Een belangrijk luik van het betalingssysteem omvat een bonus voor boeren die bereid zijn om de richtlijnen rond "Good Dairy Farming Practices" (Goede Melkveehouderij Praktijk) op te volgen. Boeren worden elke twee maanden geëvalueerd door een team van deskundigen, die naast de evaluatie ook advies geven over hoe men de situatie op de boerderij kan verbeteren. Deze evaluatie wordt eigenlijk aanzien als een training op zich, en omvat de verschillende facetten van "Good Dairy Farming Practices" die in de loop van het project belicht werden. Deze evaluatie verbindt de verschillende projectactiviteiten, zoals de training van boeren, de optimalisatie van de grasproductie en de verbetering van de diergeneeskundige dienstverlening, met de betaling van de melk.

Impact en duurzaamheid

Het nieuwe melkbetalingssysteem wordt uitermate geapprecieerd en gesteund door alle betrokken partijen. Het succes van het nieuwe systeem is gebaseerd op de win-winsituatie voor alle partijen. Zowel de boeren, de melkcollectoren, de verwerkende industrie als de consument varen er wel bij. De kwaliteitscontrole startte in augustus 2007. Sindsdien is de kwaliteit drastisch verbeterd, en is het effect op de productie duidelijk voelbaar.

Van alle projectactiviteiten zullen vooral de kwaliteitscontrole en de melkbetaling de duurzaamheid van het project bepalen. Verbetering van de productiviteit op zich geeft immers geen garanties op kwaliteit noch op een goed inkomen. Maar een gewaarborgde transparante controle en betaling zorgen voor zekerheid.

Het nieuwe systeem als instrument

De hele opzet van het melkbetalingssysteem moet worden beschouwd als een instrument. Ten eerste om de onderhandelingspositie van de boeren te versterken binnen de Vietnamese markt en een betere prijs te krijgen voor hun kwaliteitsproduct. Maar ook om de Vietnamese overheid en de melkverwerkende industrie te sensibiliseren over de nood aan kwaliteitsnormen, en de opzet van een

transparant kwaliteitscontrolesysteem. Tenslotte onderzoekt het project de economische haalbaarheid van het systeem om op een zo efficiënt mogelijke manier te adviseren omtrent de eventuele toepassing in heel Vietnam.

Want voor melk van goede kwaliteit is er altijd wel een markt! ■

Raf Somers et Didier Tiberghien

De tweede fase van het project "Ontwikkeling en uitbreiding van de zuivelsector in de streek van Hanoi" wordt gefinancierd door de Belgische en Vietnamese overheid. Het project wordt geïmplementeerd door het ministerie van landbouw en rurale ontwikkeling van Vietnam, met technische advies van de Belgische Technische Coöperatie.

Voor meer informatie: raf.somers@btccct.org